

Zaman Gazetesi

Herkül Millas

23/10/2012

Yunanistan'daki ırkçılık, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, milliyetçilik konusunu dostlarımla yıllarca konuşmuş ama anlayamamıştık. Bu akımlara sahip çıkan siyasi partiler yoktu ülkede, bu doğrudu; ve bundan, ülkede faşizm tehlikesi yoktur sonucu çıkarılıyordu. Ama her siyasi partinin içinde bu görüşleri doğrudan veya dolaylı dile getiren kimseler var, diyordum ben. Kanaat önderlerinin söylemlerinde de aralıklarla faşizan hava seziliyordu. Bu durumda ülkede faşizan eğilimler yoktur denebilir miydi? İkinci anlaşmazlığımız şu konudaydı: Bu olumsuz dünya görüşünün açıkça ve örgütlü olarak ifade edilmesi mi daha yararlıydı; yoksa her parti içinde azınlıkta ve muhalefette kalarak örtülü kalması ve -iddia edildiği gibi- kontrol altında tutulması mı?

Ben faşizmin açıkça ifade edilmesinin yararlı yanlarını da görüyordum; Yunanlı dostlarım aşırı sağın "küçük gruplar halinde parçalanıp kontrol altında" kalmasından yanaydı. Kaygım, alttan alta işleyen, açıkça eleştirilmeyen ve ne olduğu anlatılmayan bir ideolojinin zamanla güçleneceği idi. Sonunda korkmakta haklı olduğum bu yıl belli oldu. Kimileri için sürpriz olan faşist söylem ve eylemler kendini güçlü bir biçimde hissettirdi. Daha dün kadar sıfır denebilecek oranlarda seyreden aşırı sağ birden yüzde onu aştı. Ama daha kötüsü bu akım her gün gündemde. Son hükümetlerin -hatta, muhalefetteki partileriyle de bütün parlamentoların- başarısızlığından da yararlanarak, Altın Şafak Partisi imajını pekiştirmektedir: günlük hayatta "halkın yanında" olan tek parti; yolsuzluklara bulaşmamış, halktan kopmamış güç... Bu parti kendini işte böyle tanıtıyor.

Bu güçler her zaman faşizmin temel malzemesini kullanmaktan geri kalmamıştı: Vatan millet edebiyatı; biz Yunanlılar gibisi yoktur, üstünüz ve hep üstündük söylemi; herkes bize düşmandır, dış tehdit, iç tehdit çığırkanlığı; milli çıkar en yüce değerdir anlayışı; gücün erdem sayılması; Batı'nın hasım olarak dışlanması ve düşman statüsünde gösterilmesi, yani yabancı düşmanlığı... Son üç yılın ekonomik krizi ile bu söylem ete kemiğe dönüşmeye başladı. En başta ülkede yüz binlere varan kaçak işçiler temel tehdit ve "öteki" ilan edildi. Son bir iki aydır bu insanlara karşı fiili saldırılar başladı: yolda kimlik kontrolleri, tehditler, dayak, evlerinin ve seyyar tezgâhlarının tahrip edilmesi ve bıçaklamalar. Devlet güçleri ve siyasi iktidar şaşkın ve çekingen, insan haklarına ve yasalara saygılı kalarak kaçak işçileri zapturapt altına almaya çalışıyor. Ama bu kez de, Altın Şafak'ın baskısı yüzünden bu tedbirleri aldığı izlenimi doğuyor.

Son haftalarda bu aşırı güçler yeni ittifaklar aramakta. Düne kadar din konularında ilgisiz, hatta dine karşı "milliliği" savunan bu hareket, bağnaz köktendinci din çevreleriyle işbirliğine girmiştir. Resmi Kilise'den bağımsız hareket eden bu dini çevreler 10 Ekim'de Altın Şafak ile ortak bir şiddet hareketine girişmiştir. İsa Peygamber'in hayatını konu edinen bir tiyatro oyununun galasını bastılar, dine hakaret var gerekçesiyle seyircileri kovaladılar ve oyunun galasını engellediler. Terrence McNally'nin Corpus Christi adlı oyunu Amerika ve İngiltere'de de oynandığında dindar çevrelerce eleştirilmiş ve protesto edilmişti; ancak Atina'da fiilî saldırılara ve şiddete neden oldu. Bu marjinal dini çevreler "hakaret var" ve "gayri millidir" gerekçesiyle bu tür şiddet olaylarına daha önce de girişmişti. Ancak bu kez parlamentoda temsilcisi bulunan siyasi bir güçle birlikte hareket etmiştir.

Birinin dini, ötekinin milli referansları olan bu iki faşizan çevrenin düşman ve tehlike algısı örtüşmektedir. Dış düşmanlar şunlardır: Vatanın karşısında olan emperyalistler; bizim dini inançlarımızı paylaşmayan ve dinimize karşı olan AB ülkeleri ve halkları; bize karşı önyargılı olan "Batı"; Makedonya ve Türkiye başta olmak üzere, sınır komşularımızın hemen hepsi. İç düşmanlar ise, (şimdilik) başta kaçak olsun olmasın yabancı işçiler, sonra solcular, farklı din ve dil grubu sayılan azınlıklar, hele Yahudiler, Batı değerlerine bağlı liberaller...

Bu çevrelerin ortak özelliğinin yabancı düşmanlığı olduğu söylenebilir. "Yabancı" derken kastettiğim yalnız insanlar değildir; onlara "yabancı" gelen görüşlere, inançlara, ideolojilere, hatta sanat türlerine, yaşam biçimlerine, cinsel yaklaşımlara, estetiğe de karşıdırlar. Farklılık onları genel olarak rahatsız etmektedir, korkutmaktadır. Bu eğilimleri pratikte "içe kapanma" olarak yansıtmaktadır. Her farklı ve yeni olan, alışılmışın ve "öz kimliğimizin" yıkımı gibi algılandığından "tutuculuk" temel değer olmaktadır. Geleneksel olana böylesine sarılmanın arkasında bu "yabancı" olana karşı beslenen çekingenlik, korku, rahatsızlık ve hatta kin olabilir. Ama daha da ürkütücü olan, iktidarın ve devletin bu faşizan seslere karşı takındığı çekingen tutumdur. Bağnaz çevrelerin "tepkilerini" -yani şiddeti- bazen görmezlikten gelmekte, bazen de

meşru göstermeye çalışmaktadır. Bu yeni akıma karşı şaşkın ve tereddütlüdür. (Aslında son on yıllarda Yunan hükümetleri her türlü şiddete karşı pasif kalmıştır.) Bu çekingen tutum oy kaybı kaygılarından kaynaklanıyor olabilir. Tabii bu kaygı, faşizan görüşlerin ne denli önemli olduklarının bir belirtisi olarak da okunabilir. Şaşkınlık ve kararsızlığın bir örneği de geçen hafta bir hiciv olayında görülmüştür. Bazı çevrelerce “mehdi” muamelesi yapılan bir din adamını internette hiciv yoluyla eleştiren bir genç, bağnaz çevrelerin şikâyeti sonucunda savcılıkça “hakaret” suçuyla kovuşturmaya uğramıştır.

Bu son iki olay insan haklarından yana ve ırkçılığa karşı olan sivil toplum kuruluşlarının harekete geçmesine neden olmuştur. 16 Ekim'de Atina'da bu gidişe karşı yapılan bir toplantı, artık bugüne kadar varlığı kabul edilmek istenmeyen bir gerçeğin kabulü olarak görülebilir. “Bizde ırkçılık yoktur” mitosunu Yunanistan'da sarsılmıştır. Bu da şişenin dolu olan yanını gösteriyor denebilir. ırkçılığın varlığı ilk kez alenen kabul ediliyor. 18 Ekim'de parlamentoda bir Altın Şafak milletvekili yabancı işçiler için “insan artığı” anlamına gelen bir söz kullandı. Olay oldu. Oysa yıllarca söylenmiş başka lafın aynı ırkçı anlamı taşıdığı hiç anlaşılmamıştı: “Biz Partenon'lar inşa ederken siz ağaçlarda uyur, meşe palamudu yerdiniz!” ırkçılığı aşmanın ilk adımı onu görebilme. (Gerçekten dindar insanların nasıl kararlı bir biçimde Altın Şafak'a karşı çıktıkları başka bir yazı konusu olacaktır.)